

Utkast til forskrift om varsling av og tiltak ved alvorlige hendelser av betydning for internasjonal folkehelse (IHR-forskriften)

Fastsatt ved kgl. res. med hjemmel i lov 5. aug. 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer §§ 1-2, 2-3 fjerde ledd, 4-3, 4-10, 6-2, 7-11 første og annet ledd, 8-4, lov 23. jun. 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap §§ 2-2 fjerde ledd, 6-2 første ledd, lov 19. nov. 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene § 4a-1 annet ledd. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet.

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Denne forskrift ivaretar norske forpliktelser etter Verdens helseorganisasjons internasjonale helsereglement, IHR, vedtatt i Genève 23. mai 2005.

Forskriften har til formål å forebygge, beskytte mot, varsle om og kontrollere hendelser som kan utgjøre en trussel mot internasjonal folkehelse, samt sikre en helsemessig oppfølging ved slike hendelser. Dette skal gjøres på måter som unngår unødvendig forstyrrelse av internasjonal trafikk og handel.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder for Norge og norsk del av kontinentalsokkelen.

Forskriften gjelder oppdagelse, vurdering og varsling av alvorlige hendelser som kan ha betydning for internasjonal folkehelse, og relevante tiltak rettet mot personer som oppholder seg i Norge eller som befinner seg på innreise til eller utreise fra Norge. Tilsvarende gjelder for bagasje, last, containere, transportmidler, varer og postpakker.

For øvrig gjelder lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet, lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling, forskrift 9. juli 1992 nr 1269 om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning, samt internasjonale avtaler på disse områdene.

§ 3 Definisjon av en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse

En alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse: En ekstraordinær hendelse som utgjør eller kan utgjøre en folkehelseisiklo gjennom spredning av sykdom eller andre helseskadelige faktorer over landegrensene, og som kan kreve en internasjonalt koordinert bekjemping.

§ 4 Nasjonalt IHR-kontaktpunkt

Nasjonalt folkehelseinstitutt er nasjonalt IHR-kontaktpunkt og skal til enhver tid være tilgjengelig for kommunikasjon med Verdens helseorganisasjons IHR-kontaktpunkter og relevante myndigheter i Norge.

Kapittel 2. Varsling og oppfølging

§ 5 Varsling til kommunelegen og Nasjonalt folkehelseinstitutt av hendelse som har oppstått i Norge

Når lege, jordmor eller sykepleier har mistanke om en mulig alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse, og hendelsen ikke allerede er varslet etter varslingsbestemmelsene i forskrift av 20. juni 2003 nr. 740 (MSIS- og tuberkulose-registerforskriften) kapittel 3, skal kommunelegen varsles umiddelbart.

Kommunelegen skal umiddelbart varsle Nasjonalt folkehelseinstitutt. Dersom det ikke er mulig å få varslet kommunelegen, skal Nasjonalt folkehelseinstitutt varsles direkte.

Tjenestemenn ved politiet, skipskontrollen, losvesenet, tollvesenet og havnevesenet, på flyplasser, i næringsmiddelkontrollen og veterinærvesenet som innen sitt ansvarsområde mottar informasjon som kan gi mistanke om en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse, skal umiddelbart varsle Nasjonalt folkehelseinstitutt og kommunelegen.

I forbindelse med varsling etter denne bestemmelsen skal det gis slik informasjon som er nødvendig for at Nasjonalt folkehelseinstitutt skal kunne vurdere om hendelsen utløser varsel til Verdens helseorganisasjon i medhold av § 6.

§ 6 Vurdering av hendelse som har oppstått i Norge og varsling til Verdens helseorganisasjon

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal vurdere hendelser som oppstår på norsk territorium innen 48 timer etter at instituttet er blitt kjent med hendelsen, gjennom mottak av varsel eller på annen måte.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal så raskt som mulig og senest innen 24 timer etter vurderingen etter første ledd, varsle Verdens helseorganisasjon om alle hendelser på norsk territorium som kan utgjøre en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse, samt om ethvert tiltak som iverksettes som svar på disse hendelsene.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal sammen med varslet gi opplysninger om mulig årsak eller smittekilde til Verdens helseorganisasjon. Er hendelsen eller sykdommen oppdaget blant personer eller gods som befinner seg i et transportmiddel som kommer

fra utlandet, skal det gis detaljerte opplysninger om transportmiddelet og dets reiserute, samt hvilke strakstiltak som har vært truffet.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal informere departementet, Sosial- og helsedirektoratet og andre relevante myndigheter om varslingen.

§ 7 *Oppfølging av varsel til Verdens helseorganisasjon*

Etter at varsel til Verdens helseorganisasjon i medhold av § 6 er sendt, skal Nasjonalt folkehelseinstitutt fortsette å oversende til Verdens helseorganisasjon tilgjengelig informasjon om den varslede hendelsen.

Informasjonen skal om mulig inneholde kaususdefinisjoner, laboratorieresultater, risikokilde og -type, antall tilfeller og dødsfall og forhold som er relevante for spredningen av sykdommen. Det skal informeres om hvilke tiltak som er iverksatt, og om hvilken støtte som eventuelt trengs for å følge opp den alvorlige hendelsen.

§ 8 *Henvendelse fra Verdens helseorganisasjon om mulig alvorlig hendelse i Norge*

Ved en henvendelse fra Verdens helseorganisasjon om mistanke om en alvorlig hendelse i Norge av betydning for internasjonal folkehelse, basert på andre kilder enn varsel fra Nasjonalt folkehelseinstitutt i medhold av denne forskrift, skal instituttet avgi til Verdens helseorganisasjon:

- a) innen 24 timer et innledende svar eller bekreftelse på mottak av anmodningen
- b) innen 24 timer tilgjengelig informasjon om status for hendelsen, samt
- c) annen relevant informasjon vedrørende spørsmålet om det foreligger en alvorlig hendelse i Norge.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal informere departementet, Sosial- og helsedirektoratet og andre relevante myndigheter om kommunikasjonen.

§ 9 *Varsel fra Verdens helseorganisasjon om alvorlig hendelse som har oppstått i utlandet*

Dersom Nasjonalt folkehelseinstitutt får varsel fra Verdens helseorganisasjon om at det foreligger en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse utenfor Norge som kan berøre Norge, skal instituttet umiddelbart informere departementet, Sosial- og helsedirektoratet og andre relevante myndigheter om dette.

§ 10 *Underretning til Verdens helseorganisasjon om dokumentasjon på en hendelse som har oppstått i utlandet*

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal så langt det lar seg gjøre innen 24 timer underrette Verdens helseorganisasjon ved mottak av dokumentasjon på en hendelse utenfor Norge som kan ha betydning for internasjonal folkehelse, i form av eksporterte eller importerte menneskelige tilfeller, vektorer som bærer smitte eller kontaminasjon eller

varer som er kontaminert.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal informere departementet, Sosial- og helsedirektoratet og andre relevante myndigheter om kommunikasjonen.

§ 11 *Varslingsplikt for fører av skip, luftfartøy og andre transportmidler*

Fører av skip eller luftfartøy skal snarest mulig og senest ved ankomst til første ankomstpunkt i Norge, avgi varsel om helsetilstanden om bord, dersom et av følgende vilkår er oppfylt:

- a) Føreren har grunn til å anta at smittestoffer eller andre helseskadelige faktorer som kan utgjøre en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse, finnes om bord.
- b) Fartøyet kommer fra en havn eller lufthavn i et område som er erklært rammet av en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse, og ankomsten skjer i inkubasjonstiden for en smittsom sykdom.
- c) Det finnes en person om bord som har oppholdt seg i et område som er erklært rammet av en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse, på et slikt tidspunkt at inkubasjonstiden for en smittsom sykdom ikke er over ved fartøyets ankomst til Norge.

Varsel etter første ledd skal gis via kontrollsentralen eller kystvakten til kommunelegen. Kommunelegen varsler Nasjonalt folkehelseinstitutt, jf. § 5.

Andre transportører skal i tilfeller som nevnt i første ledd, gi varsel til politi og brannvesen.

Kapittel 3. Midlertidige tiltak for å begrense skadevirkningene av en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse

§ 12 *Anbefalinger fra Verdens helseorganisasjon om midlertidige tiltak*

Ved en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse i Norge eller som berører Norge, skal Nasjonalt folkehelseinstitutt videreformidle informasjon om anbefalinger fra Verdens helseorganisasjon om midlertidige tiltak til departementet, Sosial- og helsedirektoratet og andre relevante myndigheter. Slike anbefalinger kan omhandle tiltak overfor personer, bagasje, last, containere, transportmidler, varer og postpakker.

Sosial- og helsedirektoratet skal informere berørte kommuner om anbefalinger fra Verdens helseorganisasjon og kan gi nærmere retningslinjer om gjennomføringen av anbefalingene. Kommunene skal informere Sosial- og helsedirektoratet om de tiltak som iverksettes.

§ 13 *Tiltak overfor personer*

Kommunene og Sosial- og helsedirektoratet kan iverksette relevante tiltak i henhold til lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer kapittel 3, 4 og 5.

Sosial- og helsedirektoratet kan i tillegg bestemme at følgende tiltak skal iverksettes for å motvirke at smittsomme sykdommer føres inn i landet eller spres til andre land, jf. lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer § 4-3:

- a) at reisende til og fra Norge skal avgi opplysninger om reisehistorikk i berørte områder, samt opplysninger om planlagt reiserute eller oppholdssted.
- b) at det skal kreves dokumentasjon på medisinske undersøkelser, laboratorieanalyser, vaksinasjon eller annen profylaktisk behandling ved innreise til landet, herunder vaksinesertifikat.
- c) at det ved innreise til eller utreise fra landet skal kreves følgende medisinske undersøkelser av personer som er mistenkt smittet; bildeundersøkelse, tuberkulinprøving, blodprøvetaking eller andre tilsvarende undersøkelser som kan gjøres uten fare.
- d) at det skal gjennomføres masseundersøkelser av personer ved inn- eller utreise til Norge.
- e) at det etter anbefaling fra Verdens helseorganisasjon og ved ekstraordinære tilfeller kan forbys innreise til eller utreise fra Norge, herunder utreise til bestemte land.

Sosial- og helsedirektoratet kan pålegge andre myndigheter å bistå med gjennomføringen av tiltakene i første ledd, jf. lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer § 4-10.

§ 14 *Tiltak overfor bagasje, last, containere, transportmidler, varer, postpakker og humant biologisk materiale*

Kommunene og Sosial- og helsedirektoratet kan iverksette relevante tiltak i henhold til lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer kapittel 4.

Sosial- og helsedirektoratet kan bestemme at følgende tiltak skal iverksettes overfor bagasje, last, containere, transportmidler, varer, postpakker og humant biologisk materiale for å avdekke, forebygge og sanere smitte ved mistanke om en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse, jf. lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer § 4-3:

- a) gjennomgang av godsmanifest og rute,
- b) gjennomføring av inspeksjoner og undersøkelser,
- c) gjennomgang av dokumentasjon på tiltak iverksatt ved avsendelse eller i transitt for å utelukke smitte eller kontaminasjon,

- d) behandling av bagasje, last, containere, transportmidler, varer, postpakker eller humant biologisk materiale for å fjerne smitte eller kontaminasjon, herunder vektorer og reservoarer,
- e) andre særlige helsetiltak for å sikre trygg håndtering og transport av humant biologisk materiale,
- f) isolasjon eller karantene,
- g) beslag og destruksjon av mistenkt smittet eller kontaminert bagasje, last, containere, transportmidler, varer eller postpakker, dersom ingen annen tilgjengelig behandling anses tilstrekkelig,
- h) nekte inn- eller utførsel, samt innreise eller avreise for transportmidler

Sosial- og helsedirektoratet kan pålegge andre myndigheter å bistå med gjennomføringen av tiltakene i første ledd, jf lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer § 4-10.

§ 15 *Unntak for transportmidler og varer i transitt*

Med mindre det foreligger kliniske tegn eller symptomer eller annen dokumentasjon på smitte- eller kontaminasjonskilder ombord, kan tiltak etter § 14 ikke iversettes overfor:

- a) skip i transitt som passerer gjennom en sjøkanal eller vannvei, og som ikke kommer fra et område som er rammet av en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse,
- b) lastebiler, tog og busser i transitt som ikke kommer fra et område som er rammet av en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse, og som passerer gjennom et område uten noen ombordstigning, avstigning, lasting eller lossing, eller
- c) varer i transitt uten omlasting, unntatt levende dyr.

§ 16 *Skip, luftfartøy og andre transportmidler på innreisesteder*

Dersom det ikke er mulig å få iverksatt tilfredsstillende kontrolltiltak overfor et smittet eller kontaminert transportmiddel, eller det iverksatte tiltaket ikke er vellykket, kan transportmidlet likevel få tillatelse til å reise videre under forutsetning av at ansvarlig myndighet underretter myndighetene på neste kjente innreisested om forholdene.

Ethvert transportmiddel skal tillates å ta om bord drivstoff, vann, mat og forsyninger. Skip og luftfartøy kan ikke av folkehelsehensyn nektes å anløpe en havn eller lufthavn, ta om bord eller sette av, losse eller laste last eller forråd. Dette kan gjøres betinget av inspeksjon og eventuelt gjennomføring av helsetiltak for å hindre spredning av smitte eller kontaminasjon.

Dersom det anses påkrevd, kan skipet eller luftfartøyet henvises videre til nærmeste utpekte havn eller lufthavn, jf § 16.

Kapittel 4. Stående tiltak for å forebygge og begrense skadevirkningene av en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse

§ 17 *Anbefalinger fra Verdens helseorganisasjon om stående tiltak*

Dersom Verdens helseorganisasjon utsteder varige anbefalinger om helsetiltak, skal departementet eller den som får delegert myndighet, gi bestemmelser om at slike helsetiltak skal iverksettes i Norge. Slike tiltak kan iverksettes overfor personer, bagasje, last, containere, transportmidler, varer og postpakker.

§ 18 *Utpekte lufthavner, havner og grensepasseringssteder*

Sosial- og helsedirektoratet utpeker hvilke lufthavner, havner og grensepasseringssteder som skal ivareta særskilte oppgaver, slik at de kan håndtere en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse.

Kommunen skal sørge for at utpekte lufthavner, havner og grensepasseringssteder har tilgang til de lokaler og det personal og utstyr som er nødvendig for kontroll av passasjerer, bagasje, last, containere, transportmidler, varer, postpakker, samt dyr for å beskytte mot en alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse.

Sosial- og helsedirektoratet kan gi retningslinjer om forhold nevnt i annet ledd.

§ 19 *Særskilte plikter for transportører, containertransportører og containerterminaler*

Transportører skal ved behov bidra til å underrette reisende om helsetiltak som vedtas iverksatt i medhold av lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer og i medhold av denne forskrift.

Transportører, containertransportører og containerterminaler har plikt til å sørge for at henholdsvis transportmidler, containere og containerterminaler så langt det lar seg gjøre, holdes fri for infeksjons- eller kontaminasjonskilder, herunder vektorer og reservoarer.

§ 20 *Helseerklæringer*

Sosial- og helsedirektoratet og kommunelegen kan, dersom det anses nødvendig av hensyn til folkehelsen, bestemme at fører av skip eller luftfartøy skal avgi henholdsvis "Erklæring om helseforholdene om bord på skip" eller "Helsedelen av Luftfartøysdeklarasjonen" ved ankomst til landet.

§ 21 *Sertifikat for hygienekontroll på skip og Sertifikat for dispensasjon fra hygienekontroll på skip*

Kommunelegen kan, dersom det anses nødvendig av hensyn til folkehelsen, bestemme at fører av skip ved ankomst til første havn i Norge skal fremlegge "Sertifikat for hygienekontroll på skip" eller "Sertifikat for dispensasjon fra hygienekontroll på skip".

Foreligger det i tilfeller som nevnt i første ledd, ikke sertifikat for hygienekontroll eller dispensasjon, eller sertifikatet er ugyldig, skal kommunelegen omgående varsles om dette av dem som utfører kontrollen. Etter foretatt inspeksjon kan kommunelegen beslutte om hygienekontroll skal finne sted og utstede sertifikat om foretatt kontroll eller sertifikat om dispensasjon.

Er kommunen ikke godkjent for oppgaven, skal skip henvises til nærmeste godkjente havn for befarings og utstedelse av sertifikat.

Nasjonalt folkehelseinstituttet godkjenner hvilke kommuner som kan utføre hygiene-kontroll på skip og utstede sertifikater for foretatt kontroll eller dispensasjon. Sertifikatene er gyldige i seks måneder, men kan forlenges med én måned.

§ 22 *Gebyrer og dekning av utgifter*

Eier eller driftsansvarlig for skip, luftfartøy og annet transportmiddel som kommer til Norge, og hvor det blir gjennomført inspeksjon, desinfeksjon, dekontaminering, insektsutrydding, rotteutrydding eller annen sanering etter pålegg gitt i medhold av § 13, skal betale for det arbeid som er utført. Betalingen skal ikke være høyere enn hva de aktuelle ytelser har kostet. Tilsvarende gjelder ved tiltak overfor bagasje, last, containere, varer, postpakker og humant biologisk materiale.

Nasjonalt folkehelseinstitutt fastsetter nærmere gebyrsatser for undersøkelse og kontroll som foretas i forbindelse med utstedelse av "Sertifikat for hygienekontroll på skip" eller "Sertifikat for dispensasjon fra hygienekontroll på skip".

Det kan kreves betaling for reise til og fra skipet. Det kan ikke kreves betaling for utstedelse av ovennevnte sertifikater.

Det kan ikke kreves dekning av utgifter fra reisende for følgende ytelser:

- a) medisinsk undersøkelse som utføres i henhold til denne forskriften eller tilleggsundersøkelser for å undersøke den reisendes helsetilstand,
- b) vaksinasjon eller annen profylaktisk behandling ved ankomst til Norge,
- c) påkrevd isolasjon av eller karantene for reisende,
- d) ethvert sertifikat utstedt til den reisende, og
- e) ethvert helsetiltak iverksatt vedrørende bagasje som den reisende bringer med seg.

Kapittel 5 Administrative organer og deres ansvar og oppgaver

§ 23 *Kommunen og kommunelegen*

Kommunen og kommunelegen skal utføre de oppgaver som følger av lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer og av denne forskrift.

I tillegg til de plikter som følger av første ledd, har kommuner med utpekte havner, lufthavner og grensepasseringssteder et særskilt ansvar for oppfølging og ivaretagelse av de plikter som følger av denne forskrift.

§ 24 *Nasjonalt folkehelseinstitutt*

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal formidle dialog med Verdens helseorganisasjon og andre relevante instanser når det gjelder varsling og formidling av anbefalte tiltak i samsvar med reglene i kapittel 2.

Nasjonalt folkehelseinstitutt ivaretar den videre oppfølging og utredning av hendelser i Norge eller utlandet som er nødvendig for å belyse hendelsen best mulig.

Nasjonalt folkehelseinstitutt godkjenner kommuner for utførelse av hygienekontroll og utstedelse av sertifikater etter § 21.

§ 25 *Sosial- og helsedirektoratet*

Sosial- og helsedirektoratet skal utføre de oppgaver som følger av lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer smittevernloven og av denne forskrift.

§ 26 *Statens helsetilsyn og helsetilsynet i fylket*

Statens helsetilsyn og helsetilsynet i fylket fører tilsyn i tråd med lov 30. mars 1984 nr. 15 om statlig tilsyn med helsetjenesten.

§ 27 *Helse- og omsorgsdepartementet*

Helse- og omsorgsdepartementet har det overordnede ansvaret for smittevern og helseberedskap i Norge.

Kapittel 6. Avsluttende bestemmelser

§ 28 *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 15. juni 2007.

§ 29 *Dispensasjon*

Departementet kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra bestemmelser gitt i eller i medhold av forskriften her. Det kan settes vilkår for en eventuell dispensasjon.

§ 30 *Opphevelse av og endringer i andre forskrifter*

Fra den tid forskriften trer i kraft, oppheves følgende forskrifter:

1. Forskrifter 9. mai 1953 nr.7 om vern mot overføring av smittsom sykdom fra utlandet mv.
2. Forskrifter 1. februar 1954 nr. 2 om karantenetilsyn i havner og lufthavner.
3. Forskrifter 1. februar 1954 nr.1 om tollvesenets plikter, om plikter for de ansvarshavende for lufthavner (flyplasser) og om godkjenning for utstedelse av rottesertifikater.
4. Forskrift 29. april 1955 nr. 1 om tollvesenets plikter og om plikter for de ansvarshavende for lufthavner (flyplasser).

Fra samme tid gjøres følgende endringer i andre forskrifter:

Forskrift 21. desember 2000 nr. 1406 om skadedyrbekjempelse § 5-7 skal lyde:

Når det er påkrevd i henhold til forskrift 2007 nr. om varsling av og tiltak ved alvorlige hendelser av betydning for internasjonal folkehelse § 21, skal kommunen utstede de nødvendige sertifikater for fritak eller for utført skadedyrbekjempelse, sistnevnte basert på melding fra skadedyrbekjemper. Nasjonalt folkehelseinstitutt bestemmer hvilke kommuner som skal utstede sertifikatene.